

NAPLÓ

Cirill főapát úr május közepén Rómában felkereste **Kurt Koch bíborost**, a Keresztény Egység Előmozdításának Pápai Tanácsa elnökét. A beszélgetés középpontjában az ökumenizmus magyarországi helyzete állt, illetve a Pannonhalmi Főapátság ezzel összefüggő tevékenységei. Előkészítették a bíboros magyarországi látogatását, aki június 7–10. között Pannonhalmára és Budapestre látogatott; találkozott a magyar egyház, az ökumenikus közösségek, egyetemek, valamint az állami vezetők képviselőivel. 8-án részt vett Pannonhalmán az **Isten és a világ – Vendégségben az Ige asztalánál** című ökumenikus konferencián. *A Bibliát olvasó ember előtt újra és újra felvillan a fohász, legyenek mindnyájan egyek* – kezdte köszöntőjét **Cirill főapát úr**. Magyarországon Guzmics Izidor bencés szerzetes volt az első, aki 1822-ben megfogalmazta a katolikusok és a protestánsok közötti uniót. Amikor 1996-ban Szent II. János Pál pápa meglátogatta a bencés közösséget, ezt mondta: *Mozdítsátok elő a keresztények egységét, párbeszédbe lépve mindenkivel*. Egymás meghallgatása teszi ugyanis lehetővé, hogy Isten Szent Lelkére is figyeljünk. **Michael August Blume** SVD apostoli nuncius köszöntőbeszédét követően **Kurt Koch** bíboros, a Keresztény Egység Előmozdítása Pápai Tanácsának elnöke *Hogyan viszonyul a világhoz a keresztény hit? – Megfontolások az ökumené szemszögéből* címmel tartott előadást. *Az immanencia és transzcendencia kategóriái csupán azt a tényrt rögzíthetik, hogy Isten nem a világ, és a világ nem Isten. Szükségünk van tehát egy harmadik fogalomra is: a transzparencia – áttetszőség – fogalmára* – emelte ki a bíboros. – *Amikor a szentség kifejezésre juttatja, hogy a transzcendens valóság jelen van az immanenciában, akkor egyúttal át is változtatja az immanenciát: áttetszővé te-*

szí a *transzcendens felé*. **Fekete Károly**, a tiszántúli református egyházkerület püspöke előadásában a *solí Deo gloria* kifejezés jelentését elemezve rámutatott: Isten helyére nem kerülhet az ember. **Erdő Péter** bíboros, prímás, esztergom-budapesti érsek *A saeculum fogalma és jelentésének alakulása napjainkig – Adalékok a szekularizáció témájához* című előadásában elmondta, a latin *saeculum* szó a görög *aión* megfelelője. Jelentése hosszú korszak, örökkévalóság, világ. A Krisztus küldetését folytató Egyház a világban és a világ megszentelése végett működik. **Fabiny Tamás**, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnökpüspöke szerint manapság azt tapasztaljuk, hogy a „szekularist szakralizálni akarják, a szakralist pedig szekularizálni”. A Golgota Jeruzsálem falain kívül volt – Isten ugyanis hagyja magát kiszorítani a világból, mert Isten ezen a világon hatalom nélküli és gyenge. Jézus ma is kopogtat az egyház ajtaján, ám azért, hogy kilépjen onnan, a világba. **Csiszár Klára** pasztorálteológus előadásában a misszió kérdéseiről beszélt. Mint elmondta, az ember *itt-létének* motivációja az értelmes élet, az Egyház fennállásának alapja pedig a misszió. A misszió célja, hogy az ember kezébe vegye életét, és azt egyre inkább értelemmel telivé formálja. Előadást tartott még **Béres Tamás** evangélikus lelkész, tanszékvezető egyetemi tanár és **Vladár Gábor** református lelkipásztor, egyetemi tanár. Kurt Koch *Megfontolások az ökumenéről* című tanulmánygyűjteményét, valamint az *Úton az egység felé – A római katolikus–evangélikus párbeszéd dokumentumai 1972–2013* című kötetet a napközi imaóra után mutatták be. Ezt követően kerekasztal-beszélgetésre került sor Kurt Koch bíboros, Orosz Atanáz püspök, Fabiny Tamás püspök és Vladár Gábor lelkipásztor részvételével. A diskurzust Görföl Tibor, a *Vigilia* folyóirat főszerkesztője, egyetemi docens vezette. A tanácskozás ökumenikus vesperással zárult a Szent Márton-bazilikában, amelyet Koch bíboros vezetett. Másnap a bíboros Budapesten a Párbeszéd Házában a keleti és a nyugati kereszténység kapcsolatairól tartott előadást, amit beszélgetés követett. Előadásában bemutatta a keleti és a nyugati kereszténység történelmi kapcsolatrendszerét, és rámutatott arra, mit tanulhatnak egymás hagyományából.

Valóságos időutazás helyszíne lett a *Főapátsági Kincstár*. A *Vendégségben az Úr asztalánál* címet viselő, a monostor szakrális kincseit bemutató időszak kiállításán egybekeltek mellett a 17. századból való liturgikus vagy épp személyes használati tárgyak kaptak helyet. De megtalálhatóak az egyes történelmi eseményekhez köthető ajándéktárgyak, kuriózumok és a rend fennállásának 700 éves jubileumához kapcsolódó emlékek is. A nyár elején megnyílt tárlatot Cirill főapát úr áldotta meg. Ugyancsak a nyár elejére került a *Főapátsági Könyvtár* klasszicista teremrészében az „Emlékezni rád a szívnak szent örömet ad” című kiállítás. A cím, egy Clairvaux-i Szent Bernátnak

tulajdonított himnuszról kiragadott szövegrész, kitágítja a kulturális évad témáját (*Emlékezet,*) megengedi, hogy az emlékezésre mint az Isten és ember, ember és ember kapcsolatának egyik alapvető jellemzőjére szent és profán értelemben egyszerre gondoljunk. A kiállításon a „szentre” emlékeztető szövegeket őrző Biblia, missale, himnárius, martirológium mellett helyet kapnak a profán emlékezet tárgyiasult megnyilvánulásai: naplók, önéletrészek, visszaemlékezések, levelek, krónikák, emlékkönyvek és díszkiadványok. A kiállítás összeállítója Ásványi Ilona, a könyvtár igazgatója.

- A Könyvtár alatti kiállítóterben számos együttműködés és dialógus eredményeként nyílt meg *Láthatatlan spektrumok* címmel az idei időszaki kiállítás. Terepe a Főapátság több száz éves gyűjteménye (múzeum, könyvtár, levéltár, iskola); gondolati tere pedig a bencés közösség tudása és emlékezete, amely az idő, a tér és a szerzetesi tapasztalat ma is változó világa. A kutatók a *Nyitott Múzeum* tudós közössége, a Nép rajzi Múzeum szervezésében működő kutatócsoport. Közülük kerültek ki a kurátorok: Foster Hannah Daisy, Gadó Flóra és Frazon Zsófia, míg az alkotók között Albert Ádámot, Gosztola Kitti, KissPál Szabolcsot, Lepsényi Imrét, Salát Zalán Pétert, Tranker Katát és Villányi Csabát találjuk. A megnyitó beszédet **Kemecsi Lajos**, a Nép rajzi Múzeum főigazgatója tartotta (a szöveget Figyelő-rovatunkban olvashatják). A kortárs művészek alkotásai mellett szerepel egy *Szubjektív Archivum* is, amely azt mutatja be, miként tekintenek az itt élő szerzetesek az **őket körülvevő műalkotásokra**. Melyek a számukra legkedvesebb gyűjteményi darabok, és miért?
- A levendula-napok rendezvényeihez kapcsolódóan nyitottuk meg az *Illatmúzeumot*, amely (a komplex turisztikai fejlesztés segítségével) betekintést enged az ezeréves szerzetesi gyógynövénykultúrába, a gyógyászat és az illatszeripar alapanyagát adó illóolajok előállításába, a termékek gyártásába. **Cirill főapát úr** történelmi áttekintést nyújtó bevezető szavai után **Gulyás Gergely**, Miniszterelnökséget vezető miniszter mondta el megnyitó beszédét, majd **dr. Virág Zsolt** miniszteri biztos, kurátor ismertette az új létesítményt, ezt követően **Szabó Márton** bencés testvér (a kertészet vezetője) kalauzolta a vendégeket, aki maga is sokat fáradozott a múzeum kialakításán. Az Illatmúzeum egészen az alapoktól indítja az ismerkedést. A látogatók először a gyógynövénykert parcelláiban a helyben termesztett növényekkel, alapanyagokkal találkozhatnak. Utána érkeznek meg a lepárlóba, ahol vízgőzdesztillációval nyerik ki az illóolajokat. Nem csak hallhatnak minderről, de meg is nézhetik a lépéseket a látványmanufaktúrában egészen a termékek gyártásáig és csomagolásáig. Tölcséreként keresztül szippanthatjuk be az itt termesztett levendula, orvosi zsálya, kakukkfű, citromfű és borsmenta jellegzetes illatát, majd megismerkedhetünk az azokból készült

termékekkel és hatásukkal. Évezredes kultúrák jellegzetes illatai, a tömjén, a mirrha, a pacsuli, a rózsa, a rozmarin, a pézsma és az ámbrára is szerepelnek a kiállításon. A tárgyi és írott emlékek között ott van Reisch Elek bencés gyógyszerész testvér felbecsülhetetlen hagyatéka, több mint 500 receptúrát tartalmazó könyve is 1735-ből.

Gimnáziumunk diákjai teljes létszámban csak május közepén kapcsolódtak be a személyes jelenlétű oktatásba. A végzősök végig a diákotthonban maradhattak, így eredményesebben készülhettek az érettségikre. A *tanulmányi kirándulások* közül hatot a Rákóczi Szövetség támogatott. Ezek során egy-egy 20. századi történelmi eseményhez köthető emlékhelyet vagy múzeumot (Sopron, Kőszeg, Abda, Várpalota) kellett felkeresniük, ahol megismerkedhettek a régió történelmével is. A *Nemzeti Összetartozás Napján Ablonczy Balázs* történész *Mi lett volna, ha nincs Trianon?* címmel rendhagyó történelemórát tartott. Az utolsó napon különféle közösségi játékokkal *juniálist* szerveztünk. Ekkor adott át iskolánk diákjai számára a *Teqball* társalapítója, **Huszár Viktor** és **dr. Józsa János**, a Műszaki Egyetem rektora egy új játszóasztalt. Juhász-Laczik Albin atya az asztal átvételkor hangsúlyozta, *ahhoz, hogy igazán átérezzük, mekkora ajándék is az élet, és mennyire nélkülözhetetlenek ehhez a társak, a közösség: szükség van a sportra is.* Idén különleges volt a tanévzáró: stációs formában, osztályonként járták be a diákok az arborétumot, ahol négy állomáson várták őket tanáraik a tanév legkiemelkedőbb teljesítményeinek ismertetésével és persze az elmaradhatatlan, bencés lelki útravalóval. A következő napon (június 12-én) a Te Deum hálaadó szentmiséje után utaztak haza.

Végzős diákjaink közül az írásbeli érettségi vizsga után részesültek a bérmálás szentségében azok, akik még korábban nem bérmálkoztak. Szóbeli érettségi csak hittanból volt (csaknem harmincan jelentkeztek erre a két osztályból). A ballagáson a tanárokon kívül csak a szülők és rokonok vehettek részt. A búcsúzóik nevében **Horváth Dávid** szólt: *...az évek alatt egy szoros közösség jön létre, ami számtalan lehetőséget kínál, hogy tanulmányaik végén a diákok önálló, teljes személyiséggé válhassanak. De Pannonhalma a Qpac is, amelyhez csupa jó élmény köti a fiúkat, ahol az a legjobb, hogy közösségben vannak, ahol az osztálytalálkozók olyanok, mintha hazamennének... Most már valahol érzem, hogy mit jelent számomra Pannonhalma, de azt nem lehet elmondani.* **Juhász-Laczik Albin** igazgató atya így fejezte be búcsú-beszédét: *Mert mindig két út van. Az egyik bevisz a közösségbe, a másik eltávolít onnan. Az egyikben győzől legméltóbb ellenfeleden, önmagadon; a másik úton pedig valójában feladod a küzdelmet. Az egyik szűk, a másik meg széles. És nincsen harmadik.* Ezt követően a két osztálynak este közös bankettje volt a Szent Jakab-ház udvarán. Másnap ugyanitt zajlott a tanévzáró tanári konferencia is. A mindennapok apró erőfeszítései mellett szép sikerek is születtek Pannonhalmi Gimnáziumunk diák-

jainak és tanárainak eredményes munkájából. Az *Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny* döntőin többen is kiemelkedően szerepeltek. **Horváth Dávid** (12. B) angol nyelvből **első** helyezést ért el (tanára: **Török Júlia**, akit a Nemzeti Tehetség Központ az Oktatási Hivatal javaslatára „Kiváló versenyfelkészítő” díjban részesített); **Koleszár Csoma** (12. B) fizikából **első** helyezést ért el (tanára: **Hirka Antal**); dráma témakörből **Kőhegyi András** (11. B) 8. lett (tanára **Komálovics Zoltán**); latin nyelvből **Sári Mátyás** (11. A) 16. lett (tanára **Czakó Zsuzsanna**); filozófiából **Cser Szabolcs** (12. A) 16. lett (tanára: **Rochlitz Kyra**); francia nyelvből **Gyóriványi Csongor** (12. B) 28. lett (tanára: **Boros Noémi**); földrajzból **Tüske Máté** (11. B) 22. lett (tanára: **Erdőssy István**); biológiából **Szabó Jónás** (11. A) 35. lett (tanára: **Csanaki Szabolcs**). Az idei (30.) *Ifjúsági Tudományos és Innovációs Tehetségkutató Versenyen* **Seitz Erik** (11. A) **első** helyezést ért el a rákos áttétek kialakulásában kulcsfontosságú folyamat új, többsejtes hálózatos modelljének kifejlesztésében, ezért a Salamancai Egyetem által ősszel megrendezésre kerülő 32. EU Contest for Young Scientists európai döntőben képviselheti Magyarországot. Ugyanezen a versenyen a bírálóbizottság dicséretben részesítette a **Babják Péter** és **Handl Barnabás** (10. A) matematikai számítások segítségével kifejlesztett új oktató-fejlesztő játékát. Ezen eredmények nyomán Gimnáziumunk az Innovációs Szövetség versenyén idén a *Természettudományos tehetséggondozásért kiemelt díjazásban részesült*. Végzős diákjaink a ballagás és a bankett után pótolták a tanulmányi kirándulást (ami évközben a járvány miatt elmaradt): az A osztály Dél-Dalmáciában (Orebicben) töltött néhány napot, a B osztály pedig Dél-Olaszországban (Nápoly környékén), illetve az osztály kisebb része északon magashegy túrán vett részt a Dolomitokban.

- A 20. *Cultura Nostra* Kárpát-medencei Történelmi Verseny eredményeit június 25-én hirdették ki. A szervező *Rákóczi Szövetség* és a *Főapátság* idén is a pandémiára tekintettel, az évtizedes hagyományokkal ellentétben, nem csapatmunkát, hanem egyéni dolgozatokat kért a magyarországi és határainkon túl élő magyar 9–12. évfolyamos középiskolásoktól. A megmérettetés témáját a vírus adta: az 1340 és 1930 közötti természeti katasztrófák és járványok társadalmi következményeit helytörténeti jellegű dolgozatokban kellett bemutatni. A díjátadón részt vevőket **Hardi Titusz**, a főapátság oktatási igazgatója köszöntötte: *A történelem a múlt és a jelen párbeszéde* – idézte egykori professzorát. A köszöntőt követően **Géra Eleonóra** és **Fónagy Zoltán**, az ELTE BTK docensei tartottak előadást a korábbi évszázadokban pusztító világvilágjárványokról. Az első helyezett Kovács Eszter Éva, az egri Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium tanulója lett. **Csáky Csongor**, a Rákóczi Szövetség elnöke az eredmények kihirdetését követően mondott köszönetet a szervezőknek és a résztvevőknek.

A nyár folyamán a főapátság és a gimnázium számos programnak adott otthont. A szokásos (ötévenként sorra kerülő) érettségi találkozók között kiemelt módon emlékeztünk meg az ötven, hatvan és hatvanöt éve érettségizett osztályokról.

Május utolsó szombatján idén nem lehetett megtartani a hagyományos Bencés Diák-találkozót. Ennek a napnak a reggelén életének 80. évében elhunyt **Jankovics Marcell** rajzfilmrendező, grafikus, könyvillusztrátor, művelődéstörténész, a Nemzet Művésze, Pannonhalmán 1959-ben érettségizett öregdiák-társunk.

Szennay András egykori főapátra emlékeztünk június 2-án, aki ezen a napon töltötte volna be életének 100. esztendejét. A főapátság konventje 1973-ban, évek óta húzódó belső válságában és a diktatúra legerősebb szorítása közepette hívta meg a főapáti székbe. E tisztségében két cikluson keresztül, tizennyolc éven át (1991-ig) szolgálta a bencés közösséget. Ez az időszak a küzdelem, a megőrzés, az átmentés, a minden téren szorgalmazott megújulás időszaka volt.

„*A béke jele alatt*” rendezett minikonferenciát **Habsburg Ottó** halálának tizedik évfordulóján, július 4-én az emléket gondozó és életművének átörökítését szolgáló *Habsburg Ottó Alapítvány* az ábrahámi vallások – a keresztény, az iszlám és a zsidó – egy-egy jeles képviselőjének részvételével. A konferenciát megelőzően a konventmisét is az utolsó magyar király legidősebb fiáért ajánlották fel, aki bencés diák volt. A szertartást követően a Habsburg család tagjai, köztük **Habsburg György**, hazánk párizsi nagykövete, valamint a programot szervező alapítvány képviselői és a konferencia vendégei fejtet hajtottak a Bazilika altemplomában, ahol 2011-ben helyezték el Habsburg Ottó szívurnáját. Az *Európa eszmei alapjai – Az ábrahámi vallások helyzete Európában* című eseményen **Cirill főapát úr**, **Husein Kavazović**, Bosznia-Hercegovina főmuftija és **Darvas István** főrabbi tartottak előadást, zárszót **Semjén Zsolt** miniszterelnök-helyettes mondott.

A Pannonhalmi Főapátsági Levéltár látta vendégül három napig az egyházi levéltáros szakmát. Június 28–30. között a monostorban tartotta soron következő vándorgyűlését és konferenciáját a *Magyarországi Egyházi Levéltárosok Egyesülete*. A bakonybéli Szent Maurícius-monostor látogatásával kezdődött a háromnapos szakmai program. A második napon **Dejcsics Konrád** bencés atya a főapátság kulturális koncepciójáról és a gyűjtemények abban betöltött szerepéről beszélt a jelenlévőknek. Bemutatta, hogy a kulturális területnek kettős szerepe van a főapátság küldetésének teljesítésében. Egyrészt az evangéliumi alapokra és a szerzetesközösségre építve, velük együttműködve hozzáférést biztosít vagy éppen újraértelmezi a saját, immár 1025 éves múltját, valamint a Pannon-régió és hazánk itt fellelhető forrásait. Másrészt előre kell hogy tekintsen. Előadása után a Főapátsági Levéltár igazga-

tójának előadása következett. **Dénesi Tamás** az apátsági termékek háttérében folyó kutatásokról beszélt. Mint mondta, minden újdonság bevezetését megelőzi a hagyományok feltárása. Ennek köszönhető, hogy például Reisch Elek receptjei alapján készülnek ma bencés termékek. De ugyanígy a szőlőtermesztés, a bortermelés újraindítása is a hagyományainkban gyökerezik – mondta. Már a kiváltságlevél és későbbi dokumentumok is szólnak arról, hogy a főapátságnak milyen szőlőbirtokai voltak. A boraink elnevezésénél is a tradíciókból merítettünk, a Vis Vitalis ásványvíz és az apátsági sörök bevezetését szintén megelőzték hasonló kutatások, amelyek során több száz éves, a hagyományokról tanúskodó iratokat, feljegyzéseket találtak. A résztvevők további előadásokat hallgathattak meg – egyebek mellett – a most készülő új levéltári stratégiáról és a közokiratok egyházi levéltárakban történő elhelyezésének nehézségeiről is.

Győr, illetve részben Pannonhalma adott otthont az immár hetedik alkalommal megrendezett *Fraknói Nyári Akadémiának*. A rendezvény augusztus 6–8. között változatos, a legfrissebb szakmai eredményeket felvonultató programmal, tudományos eszmecserevel és a gyémántmisés **Csóka Gáspár** atyával tartott pódiumbeszélgetéssel várta az érdeklődőket. Ezáltal megvalósította elsődleges célját: összefogta az egyháztörténettel foglalkozó fiatalságot, bevonta őket a tudományos diskurzusba és feltárta előttük a kutatás perspektíváit. **Dénesi Tamás** például a bencés rend tulajdonában álló ún. Apátúrház történetét, funkciójának változásait, gazdasági szerepét mutatta be. A második nap programja délután a pannonhalmi főapátságban folytatódott. Itt Dénesi Tamás levéltár-igazgató mutatta be a pannonhalmi levéltár számos értékes oklevelét és pecsétjét. A konferenciaprogramot **Várszegi Asztrik** püspök, emeritus főapát kora esti előadása zárta. A zsúfolásig megtelt pannonhalmi teremben megelevenedett az a történelem, amelyet részben az előadó maga is átélt, illetve rendtársak elbeszéléséből, mondhatni első kézből ismerhetett meg. A török időktől indulva a rendszerváltásig beszélt – 20. századi súlyponttal – a pannonhalmi bencés közösség megpróbáltatásairól, újjászületéseiről. Az előadás érdekes, felidézhető és tanulságos rendtörténeti epizóddal szembesülhetett. Felidéződött a jezsuitákkal, ciszterciekkel, premontreiekkal és más férfi szerzetesrendek tagjaival zsúfolt papi otthon korabeli miliője is.

A kifinomult borok, a minőségi gasztronómia, a természeti-épített környezet és az igényes dzsessz összhangját megteremtő *Pannonhalmi Jazznyár* az elmúlt másfél évtizedes történetében mindvégig olyan emlékezetes koncertek sorát hozta el a közönségnek, amelyek maradandó élményt hagytak fellépőknek és résztvevőknek egyaránt. Ezt a hagyományt foly-

tatta a Pannonhalmi Főapátság idén nyáron is hat estén át tartó nyári koncertsorozatával. A koncertek mellett három alkalommal idén nyáron is megrendezésre kerültek a **Viator Jazzvacsorák** az Apátsági Étteremben.

Állami támogatással, a Magyarországi Szerzetesiroda szervezésében második alkalommal indultak **Zarándoktáborok** Tihanyból Bakonybélen át Pannonhalmára. A program keretében 22 csoport érkezett hozzánk június 23. és augusztus 5. között. A résztvevők felsős és középiskolás fiatalok voltak, 12–25 fős csoportokban – a három monostorban a bencés spiritualitással is kicsit megismerkedtek. Nálunk egy éjszakát és a másnap délelőttöt töltötték, itt ért véget a zarándoklatuk. Az itteni bencés házigazda fogadta egy rövid szertartással a Bazilikában az érkezőket, majd másnap – egyeztetve velük – vagy egy, a zarándoklatot lezáró beszélgetést vezetett, vagy monostori sétán beszélgetett, mesélt nekik, és programot ajánlott a délelőtti fennmaradó részére. Ezen zarándokcsoportok közé illesztettük be idén saját plébániai ifjúsági csoportunkat és a tanévet szeptemberben kezdők ismerkedő, közösségkialakító zarándoklatát is.

„Uram, kihez mennénk?” mottóval négy monostort kapcsolt össze idén is a **Szent Benedek-zarándoklat**. Néhány bencés szerzetes kezdeményezésére 2004-ben indult az első, akkor még Pannonhalmáról, majd 2011-től Győrből. Azóta a zarándokok Győr, Pannonhalma, Bakonybél és Tihany bencés monostorát kapcsolják össze. *Nagyon mély lelkisége van ennek a zarándoklatnak. Közösségben, egymást kísérve és egymásra figyelve tesszük meg az utat* – emelte ki **Cirill főapát úr**, aki 2009 óta minden évben elmegy a zarándoklatra. Az útnak liturgikus keretei vannak, azaz a résztvevők együtt imádkoznak mindennap teljes zsolozsmát: laudest, napközi imaórát és vesperást. Eközben kiscsoportos beszélgetések és csendes szakaszok is vannak. Naponta tanításokat, előadásokat hallgathattak a résztvevők, annak reményében, hogy közelebb kerülhetnek saját magukhoz, egymáshoz és Istenhez. A legszebb pillanatok egyike az, amikor meglátják az ismerős arcokat, akikkel sok éve járnak együtt az utat. A másik az, amikor beérkeznek a falvakba, ahol már várják őket, nyitják a templomot, mert Isten házáat minden településen felkeresi a zarándokcsapat.

Szent Benedek ünnepén (július 11-én) fejeződött be idén is oblátus/obláta *testvéreink lelkigyakorlata*, így az ünnep napján öltöztek be az újonnan jelentkezők, és tett fogadalmat az, akinek lejárt a próbaideje. A konventmise homíliáját **Leavy Máté** emeritus apát atya tartotta.

Dejcsics Konrád atya vezetésével július 19–22. között 25–40 éves fiatalok számára *fitness-lelkgyakorlatra* került sor szakemberek és a közösség tagjainak (Konrád atya és Jurinka Szilveszter atya) segítségével. Új barátságok kialakítása, a bencések megismerése, a mozgás öröme, a kiszakadás a hét-

köznapokból, az önmagunkra és Istenre találás – sokféle motivációval érkeztek idén is a résztvevők. A délelőttöt vezetett edzéssel, a délutánt pedig elcsendesedéssel, az imádság és a Szentírás olvasásának közösségi tanulásával, a szerzetesi zsolozsmán való részvétellel töltötték a résztvevők a monostorban.

Az idén is lehetőséget adtunk arra a *lelkigyakorlatra*, ahol a résztvevők a *csend és az imádság* kapcsolatát tapasztalhatták meg. A kurzus ideje alatt meditációk, közös beszélgetések, egyéni feladatok és természetesen a csend, az elmélyülés, megpihenés és a közös zsolozsmán való részvétel töltötte ki a lelkigyakorlat napjait. A kurzus vezetői **Bokros Márk** atya és **Dr. Palotai Gabriella** pszichiáter voltak.

Július végén (25-től) idén is *Tanulmányi Napokat* tartottunk a gimnázium dísztermében *Szóképek* címmel felvidéki magyar egyházi közösségek vezetőinek, hitoktatóinak. A rendezvény szervezője **Oláh Miklós** és **Pintér Ambrus** bencés atya. A képzés során a résztvevők 9 jelentős filmet tekintettek meg (köztük a *Nomádok földjét*, a *Magdolnát*, a *Jób lázadását*), és mindegyik után közös *filmelemzésre* került sor. A második napon **Gelencsér Gábor** filmesztéta volt a vendég-előadó (*Bibliai-vallási motívumok a magyar filmben* címmel tartott előadást), aki két film elemzésében is részt vett. Pintér Ambrus atya megemlékezett a 90 éve született *Gyöngyössy Imréről* (iskolánk egykori diákjáról), és két levetített filmjének elemzését is segítette. A harmadik napon a *Triptichon – Esterházy János élete és öröksége* című magyar dokumentumfilm került sorra a rendezők (**Molnár Imre** és **Csányi János**) jelenlétében és elemzésével.

Alkalmanként különleges vezetést tartunk az érdeklődőknek. Ilyen volt a Múzeumok Éjszakáján szervezett *Orgonatúra* a Főapátságban. **Dejcsics Konrád** atya, kulturális igazgató, valamint **Kiss Zsolt** orgonaművész a nagyközönség számára ritkán látható és hallható pannonhalmi orgonákat mutatta be. Sejtelmes fénybe öltözött a Szent Márton bazilika az ónix ablakon átszűrődő lenyugvó napsugaraktól. A padsorok között vibráló csendet előbb a harang zúgása, majd az orgona hangja törte meg. Eközben a szerzetesek elfoglalták helyüket a stallumban, hogy közösen imádkozzák az esti imádságot (Vesperást), amin részt vehettek az Orgonatúra résztvevői is. Először a Bazilika, majd a Káptalanterem régi és új orgonáival ismerkedhettek meg, aztán a gyilokfolyosón lévő harmóniumokkal, végül – egy kis séta után – a Boldogasszony-kápolna barokk orgonájával (és mindezek hangzásával). A fülnek, szemnek és léleknek jóleső élményekben gazdag programot egy hűsítő rozéval zárták. Hasonló különleges tárlatvezetésen vehettek részt vendégeink (*Csillagok alatt*) azon az estén, amikor a „hullócsillagokat” nagy számban lehetett éjjel szemlélni (augusztus 12-én). Az esti imádság (Vesperás) éneklése

után a Bazilikában nézhették meg a csillagokhoz kapcsolódó ábrákat, majd a Főkönyvtár régi könyveiben a csillagászat-tal kapcsolatos fontosabb írásokat, a földgömbhöz hasonló „csillag-gömbök”-ön pedig a csillagok elhelyezkedését lehetett szemlélni. Ezután a pincészet kóstolóteraszán Binzberger Ákos atya irányításával távcsövekkel lehetett ismerkedni az épp látható bolygókkal és csillagokkal, végül a hullócsillagok „vadászata” következett.

Augusztus 6-án **Urunk színeváltozásának ünnepe** bencés közösségünkben hagyományosan az újonnan jelentkezők beöltözésének ideje is. Továbbá ilyenkor emlékezünk meg a testvérek beöltözési, ünnepélyes fogadalomtételi és papszentelési évfordulóiról. A 12 órakor kezdődő szentmisében **Reiner Nagel** atya ezüst-, **Várszegi Asztrik** és **Kiss Domonkos** atya arany-, **Csóka Gáspár** atya gyémánt- és **Lövey Félix** atya vasmiséjét ünnepeltük – megemlékezve pappá-szentelésük 25., 50., 60. illetve 65. évfordulójáról. A szentmise kezdetén **Cirill főapát úr** nagy szeretettel köszöntötte a megjelenteket és az ünnepeket szerzeteseket. Idézte az ünnep szentleckéjéből: *Mi hallottuk az égből jövő szöveget, amikor vele voltunk a szent hegyen* (2Pét 1,16–19). Ez az égből jövő szózat hívott ide és tart itt bennünket ezen a szent hegyen, és tart meg mindannyiunkat ott, ahová hívott. A liturgiát S.E.R. **Michael August Blume** apostoli nuncius vezette, és ő mondta a homíliát is: *Az isteni hang jelen van itt ma is, halljuk, és bennünket is elvezet a végtele-nül szerető Isten misztériumába. Krisztus arra hív, hogy dicsősé-gének misztériumában már itt a földön elmerüljünk. Szent Benedek rendje több mint ezer éve él ezen a kis hegyen, és ez alatt az idő-szak alatt számtalan embert vonzott be a közösség imájába, életébe. Olyan helyen ünnepeljük ma az Eucharisziát, ahol nemzedékről nemzedékre szüntelenül figyeltek Isten Szavára, a lelki életet ápol-ták, és azt keresték, hogy a jelenben mi kell ahhoz, hogy örömmel szolgálhassák az Urat. Az ünneplés állófogadással folytatódott. Este pedig a bakonybéli testvérekkel tartottunk rekreációt. Másnap volt a „konventkirándulás”: délelőtt séta a Szent György-hegy oldalában, találkozás az ott élő ortodox remeté-vel (Márton atya), napközi imaóra a kápolnájában. Ezt köve-tően választható program: Szigliget (strand) vagy Keszthely (egyórás sétahajó). Vacsora közösen a Szent György-hegy déli lejtőjén, a Szászi birtokon borkóstolóval.*

Liturgikus Tanulmányi Napokat tartottunk augusztus 9–11. kö-zött *Memento Domine* címmel. Az első napon **Cirill főapát úr** megnyitója után **Asztrik emeritus főapát úr** előadása követ-kezett *A múlt lezáratlansága* címmel, ezt követően Görföl Tibor adott elő *Emlékezés a jövőre* címmel, majd a napot kerekasztal beszélgetés zárta le a három előadó között: *Mit nem szabad el-felejtenünk?* Másnap **Simon T. László** atya *Emlékezni és felejtteni a Bibliában* című előadása kezdte a sort, ezt **Biriszló Lőrinc** követte *Mire emlékeztek a tanítványok?* címmel. Délután **Pin-**

tér Ambrus atya tartott *Az emlékezésről* személyes hangvételi spirituális bevezetőt, ezt követte **Káposztási Béla** atya előadása *Emlékezés a liturgikus teológia szemszögéből* címmel, majd **Fehérváry Jákó** atya és **Hartmann Gergely** építész tartott műhelyfoglalkozást *A múlt és a jelen épített rétegeiről*, ezt folytatta este **Bokros Márk** atya és **Kisnémet Fülöp** testvér „*Az Úr házában lakni életem minden napján*” című meditatív sétával a Bazilikában. A harmadik napot **Kelemen Áron** előadása nyitotta *Mi volt a gregorián előtt?* címmel, majd ezt **Gérecz Imre** előadása követte *A gregorián communicio-antifónák anamnetikus szerepéről*, majd ugyanó műhelyfoglalkozást vezetett, ahol az *Eucharisztikus miseénekeink elemzése* történt. A délután folyamán **Dejcsics Konrád** atya és **Frazon Zsófia** kurátor vezetett közös gondolkozást az emlékezésről a Főapátság időszaki kiállítása segítségével. A jelenlévők a három nap alatt részt vettek a bencés szerzetesekkel a közös liturgiákon a Bazilikában.

Augusztus 15-e *Nagyboldogasszony*, egyben hagyományosan a *gyógynövényáldás* napja. A népi hagyomány szerint ez Mária mennybemenetelének öröméhez kötődik, mivel benne látták eleink a teremtés helyreállítását. A Főapátság Gyógynövénykertjében tartott liturgikus szertartás keretein belül kértünk áldást az itt termesztett gyógynövényekre, valamint a belőlük készített termékekre. Idén is ehhez az ünnephez kapcsolódtak a hétfégi programok. *Szent István ünnepén* Cirill főapát úr volt a főcelebráns, és mondott buzdító szavakat az ünnepi szentmisén. Ezt a Bazilika melletti térben kenyéráldás követte: *Add, hogy aki ebből eszik, testének erőt és lelkének üdvösséget nyerjen. Add, hogy egykor Szent Istvánnal és minden szenteddal együtt helyet foglaljunk szent fiad ünnepi asztalánál.* **Szamosi Szabolcs** orgonaművész hangversenyén délután a többi között Bach-, Szent István-napi improvizáció és az orgonán ritkán hallható Rahmanyinov-darabok szerepeltek a rá jellemző egyedi hangszínkezeléssel a Bazilikában; azon a hangszeren, amelyen életében először orgonázott, még pannonhalmi bencés diákként. Idén 18. alkalommal hangzottak el monostoralapító *Szent István királyunk fiához, Imre herceghez intézett szavai* – Nadasdy Ádám új fordításában. A rendező, **Mispál Attila** szerint az évezredes szöveg az évről évre cserélődő fellépőkkel és helyszínekkel kerül minden alkalommal új megvilágításba, nyer újfajta értelmet. Idén **Dunai Tamás Jászai Mari-díjas színművész** interpretálásában hallgathattuk meg a művet, aki közben Kovács Béla művét a *Sholem-Alekhem, Rov Feidmant* is beillesztette, s akinek **Jávori Ferenc** „Fegya” Kossuth-díjas előadóművész nyújtotta a zenei improvizációt. Az előadás helyszíne a Millenniumi Emlékmű melletti tér volt a lebukó alkonyi fényekben.